

१०० टक्के केंद्र पुरस्कृत प्रधानमंत्री ग्राम सडक
योजना अधिक प्रभावीपणे राबविणेसाठी जिल्हा
परिषदेने करावयाच्या उपाययोजना

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक ग्रासयो-२००६/प्रक्र २६९/ योजना-८,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : २३ जून, २००६.

ग्रामीण रस्त्याचे मूळ बांधकाम, सुधारणा, देखभाल, दुरुस्ती करणे हा विषय मुलतः जिल्हा परिषदेचा आहे. राज्यात ४४७९२ किमी लांबीचे इतर जिल्हा मार्ग तर ९७९१३ किमी लांबीचे ग्रामीण मार्ग असे एकूण १४२७०५ किमी लांबीचे ग्रामीण रस्ते आहेत. या ग्रामीण रस्त्यांच्या देखभाल दुरुस्ती साठी दरवर्षी सर्वसाधारणपणे २०० कोटी रु. निधी राज्य शासनाकडून मिळतो. ही रक्कम मानकानुसार आवश्यक निधीच्या २०% इतकीच गरज पूर्ण करू शकते. हे रस्ते सुस्थितीत ठेवण्यासाठी जिल्हा परिषदांकडे स्वतःचा जिल्हा परिषद निधीसुद्धा पुरेसा नसतो. अशा परिस्थितीत पुरेशा निधीअभावी ग्रामीण रस्त्यांची देखभाल दुरुस्ती करणे जिल्हा परिषदेला जिकीरीचे ठरते.

या पार्श्वभूमीवर केंद्रशासनाची प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजना जिल्हा परिषदांसाठी एक मोठे वरदान ठरत आहे. राज्यात उपरोक्त १,४२,७०५ पैकी सुमारे ८१,००० किमी लांबीचे ग्रामीण रस्ते कोअर नेटवर्कमध्ये समाविष्ट आहेत. यापैकी निकषात बसणा-या लांबीचे नवीन बांधकाम व सुधारणा करणे या बाबी PMGSY मध्ये अंतर्भूत करता येतात. थोडक्यात प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेचा सखोल अभ्यास करून बुध्दी चातुर्य वापरून निकषात बसतील असे प्रस्ताव केंद्र शासनाकडून मंजूर करून घेणे शक्य आहे. इतर काही राज्यांनी PMGSY चा फार मोठ्या प्रमाणात फायदा उचलला आहे. आपल्या राज्यातील जिल्हा परिषदांचा मात्र जणू काही ही योजना आपली नसून केंद्र शासनाची आहे असा समज झाल्याचे सकृदर्शनी दिसते. ही योजना प्रभावीपणे राबविणे साठी अनेक जिल्हा परिषदांनी पुरेसे क्षेत्रिय अधिकारी दिलेले नाहीत. परिणामी आपली कामगिरी बरोबर नसल्याने महाराष्ट्र (defaulter) चुकार राज्याच्या यादीत मोडत आहे. वास्तविक पाहता प्रत्येक जिल्हा परिषदेने या योजनेसाठी आवश्यक असणारा निवडक कर्मचारी वर्ग प्रथम PMGSY साठी वेगळा व राखीव ठेवून उर्धरित कर्मचा-यांकडून जिल्हा परिषदांची इतर कामे करून घेणे ही बाब जिल्हा परिषदेच्या दृष्टीने मोठी हिताची ठरेल व PMGSYच्या माध्यमातून जास्तीत जास्त निधी आणण्यास योजना यशस्वीपणै राबविण्यास, परिणामी आपले ग्रामीणरस्ते सुस्थितीत ठेवण्यास मोठी मोलाची मदत ठरेल.

या वर्षी आपण सुमारे ११०० कोटी रुपयांचा प्रस्ताव केंद्र शासनास सादर केला. तथापि आपल्या राज्याचा पूर्वानुभव पाहता, केंद्र शासन एवढा मोठा प्रस्ताव मंजूर करण्यास धजत नव्हते. तरी पण अंमलबजावणी संबंधी आपण हमी दिल्यानंतर तो मंजूर होण्याच्या टप्प्यात आहे. याच बरोबर "भारत निर्माण" अंतर्गत राज्याला चार वर्षांमध्ये एकूण १७३३७ किमी लांबीचे उद्दिष्टपण गाठायचे आहे.

योजनेच्या अंमलबजावणीत आतापर्यंत महाराष्ट्राची पिंडाडी, जिल्हा परिषदांची उदासीनता तसेच भारत निर्माण अंतर्गत गाठायचे प्रचंड उद्दिष्ट, याचा सांगोपांग विचार करून सर्व जिल्हा परिषदांना खालील प्रमाणे निर्देश देण्यांत येत आहेत-

१. मुळ्य कार्यकारी अधिकारी यांनी PMGSY अंतर्गत चालू असलेल्या तसेच भविष्यात मंजूर होणा-या रस्त्याची संख्या, पैकेजची संख्या, पूर्णत्वाचा कालावधी, अंमलबजावणीची कालमर्यादा, क्षेत्रिय कर्मचारी अधिकारी यांची क्षमता व केंद्र शासनाची अपेक्षा इ. बाबींचा सांगोपांग विचार करून ही सर्व कामे दूत गतीने व उत्तम गुणवत्तेसहीत प्रभावीपणे पूर्ण होतील यासाठी पुरेसा वाहून घेणारा अर्पित कर्मचारी/अधिकारी वृंद निवडून त्या गटाकडे सुबुद्ध नियोजनासह अंमलबजावणीची जबाबदारी सोपवावी.
२. निवडलेला गट PMGSY साठी पूर्णपणे वाहून घेणारा अर्पित (Dedicated) राहिल. त्यांचेकडे जिल्हा परिषदेकडील अन्य कोणतेही कामकाज सोपविले जाणार नाही, याची खातरजमा करावी.
३. PMGSYकामाचा ज्यांना अनुभव आलेला आहे त्या कर्मचा-यांच्या दुसरीकडे बदल्या करू नयेत. तसेच प्रतिनियुक्तीवर PMGSYचे काम करणारे कर्मचारी प्रत्यक्ष काम करतात तेथेच त्यांची बदली करून प्रकरण नियमित करावे.
४. PMGSY साठी काम करणा-या अधिकारी/ कर्मचारी वर्ग तसेच अभियंता वर्गाला Election Duty पासून सूट देण्यात यावी.
५. PMGSY च्या सर्व अधिकारी/ कर्मचारी यांना जिल्हापरिषदेच्या सर्वसाधारण सभा, स्थायी समिती, बांधकाम समिती या व्यतिरिक्त इतर बैठकांना सुद्धा उपस्थित राहण्यापासून सूट देण्यांत यावी.
६. कार्यकारी अभियंता यांचेकडे संपूर्ण विभागाची जबाबदारी असते. त्यामुळेच जिल्हा परिषदेच्या स्तरावर एका सक्षम अभियंत्याची प्रोजेक्ट ऑफिसर (किमान वरिष्ठ शाखा अभियंता दर्जाचा) म्हणून नेमणूक करावी. त्यांना १ कनिष्ठ अभियंता, १ लिपिक व १ उपलेखापाल स्वतंत्ररित्या सहाय्यक म्हणून देण्यांत यावेत. तसे आदेश निर्गमित करण्यांत यावेत व त्यांची नांवे शासनाकडे कळवावीत. जिल्हा परिषदेच्या कार्यालयात PMGSY हा विषय हाताळत असलेले प्रोजेक्ट ऑफिसर यांना इतर कोणतेही काम वाटप करू नये. इतर काम वाटप केले असल्यास ते तात्काळ काढून घ्यावे.
७. प्रत्येक जिल्हयात PMGSY साठी किमान एक उपविभाग व पाच कनिष्ठ अभियंता यांचा वाहून घेणारा (Dedicated) कक्ष उपलब्ध स्टाफमधून तयार करावा. पैकेजची व रस्त्यांची संख्या जास्त असेल तर दोन उपविभाग व १० कनिष्ठ अभियंता यासाठी घ्यावेत. पैकेज व रस्त्याची संख्या विचारात घेता कनिष्ठ अभियंत्यांची संख्या आणखी जास्त येत असल्यास व तेवढे कनिष्ठ अभियंते जिल्हा परिषदांमधून देणे शक्य होणार नसल्यास अशा वेळी साईट इंजिनियर्सच्या Outsourcing बदलचा सुयोग्य प्रस्ताव समर्थनासह शासनाचे मान्यतेसाठी सादर करून वेळेत मान्य करून घ्यावा जेणेकरून कामाच्या देखरेखीवर परिणाम होणार नाही.
८. PMGSY च्या अंमलबजावणीसाठी केंद्र शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेली विविध मार्गदर्शक तत्वे, नियमावली इ.च्या कामकाजासंबंधात हा कक्ष PMGSY

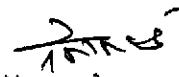
साठी नव्याने निर्माण केलेल्या मुख्य अभियंता व संबंधित अधिक्षक अभियंता यांचे थेट अधिपत्याखाली कार्यरत राहिल.

९. PMGSY साठी विभागीयस्तरावर नियुक्त केलेल्या अधिक्षक अभियंता (प्रमंग्रासयो) यांना सहाय्य करण्यासाठी १ कनिष्ठ अभियंता, १ लिपिक व १ शिपार्ड स्वतंत्ररित्या देण्यांत यावा.

उपरोक्त प्रमाणे कार्यवाही करून अहवाल शासनाकडे विनाविलंब सादर करण्यांत यावा. प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजना महाराष्ट्र शासनाचे ग्राम विकास विभागमार्फत सक्षमपणे, यशस्वीपणे राविष्यांत येत आहे हे सिद्ध करण्यांच्या दृष्टीने या कामास उच्च प्राधान्य देऊन यांत उच्च कोटीची गतिमानता, गुणवत्ता, तात्रिकता, पारदर्शकता, परिणामकारकता इ. राखली जाईल यासाठी गांभीर्याने कार्यवाही योजण्यांत यावी.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यांत आले असून त्याचा संगणक संकेतांक २००६०६२७९३२४४९००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(डॉ. ज. मो. फाटक)
प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत :-

मा.राज्यपाल यांचे सचिव

मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

मा. मंत्री (ग्रामविकास व पर्यटन)यांचे खाजगी सचिव

मा. राज्यमंत्री (ग्रामविकास)यांचे खाजगी सचिव

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन

महालेखापाल-१(लेखा व अनुज्ञेयता)/महालेखापाल (लेखापरिष्का), महाराष्ट्र, मुंबई.

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.

निवासी लेखापरिष्का अधिकारी, मुंबई.

सामान्य प्रशासन विभाग/ वित्त विभाग/सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

प्रधान सचिव (ग्राम विकास व पंचायती राज) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

विभागीय आयुक्त (सर्व विभाग)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद (सर्व)

कार्यकारी अभियंता (बांधकाम) जिल्हा परिषद (सर्व)

विशेष कार्य अधिकारी तथा पदसिद्ध उपविकास आयुक्त (रोहयो) विभागीय आयुक्त कार्यालय,(सर्व विभाग)

श्री.सी.डी.फकीर. मुख्य अभियंता (प्रमंग्रासयो)व शक्तीप्रदान अधिकारी, महाराष्ट्र ग्रामीण रस्ते विकास अभिकरण, ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

अधिक्षक अभियंता (प्रमंग्रासयो) विभागीयस्तर, विभागीय आयुक्त कार्यालय, (सर्व विभाग).

उप सचिव (आस्थापना)/(अर्थसंकल्प), ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

अवर सचिव (संगणक कक्ष)/ कक्ष अधिकारी (योजना-१) ग्राम विकास व जलसंधारण

विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

निवडनस्ती, कार्यासन योजना -८.